

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آموزش قرآن

دوم دبستان

آموزگاران و اولیای گرامی!

برای دستیابی به اهداف آموزش قرآن و هماهنگی با روش‌های تدریس ارائه شده،
پیش‌گفتار کتاب را با دقت مطالعه کنید. این کتاب با استفاده از لوحه، نوار آموزشی
یا لوح فشرده (کتاب گویا) و کتاب راهنمای معلم تدریس می‌شود.

طبق مصوبه‌ی جلسه‌ی ۶۷۷ شورای عالی آموزش و پرورش
این کتاب توسط آموزگار پایه و طی سه جلسه در هفته تدریس می‌شود.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

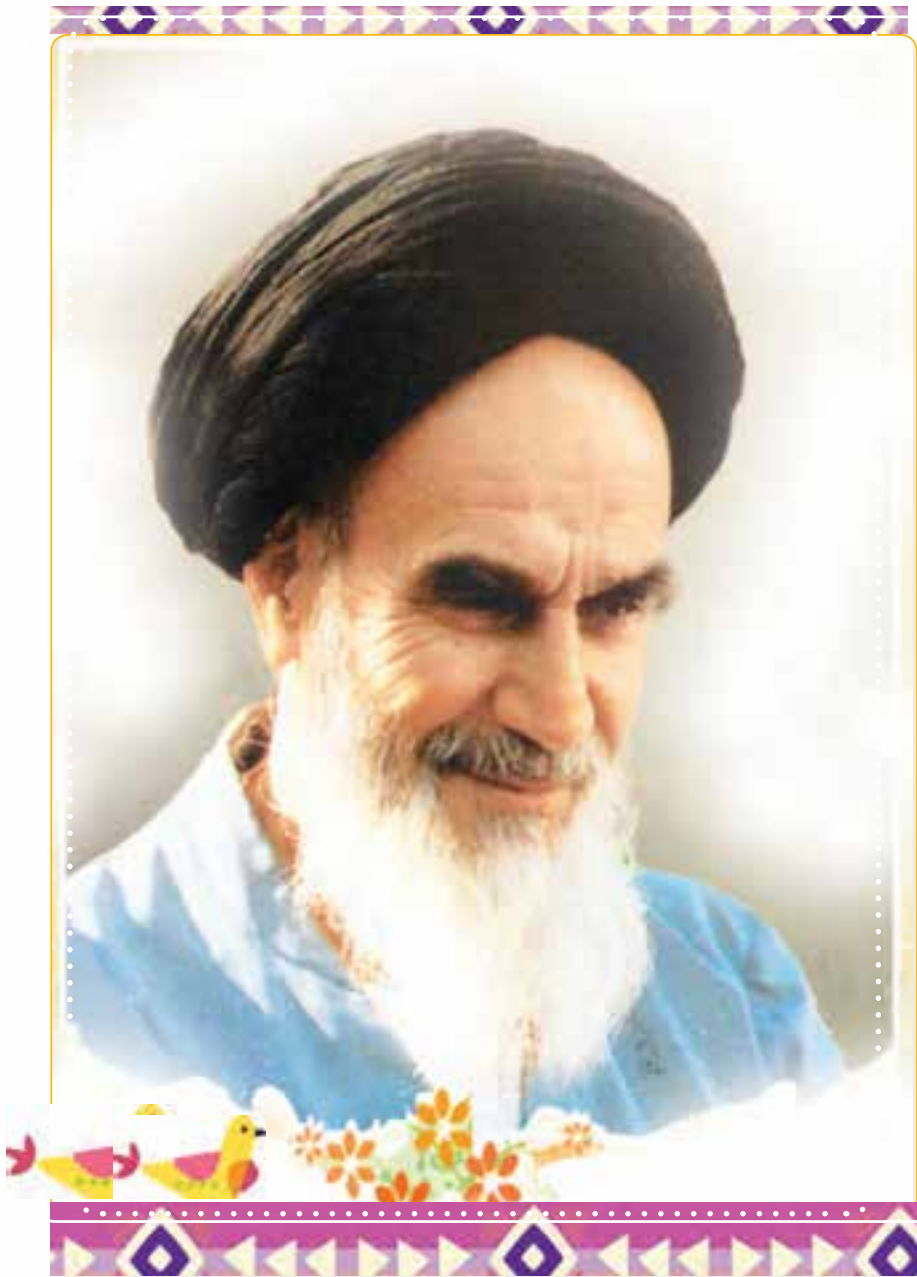
برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری
نام کتاب: آموزش قرآن دوم دبستان - ۸/۱
مؤلفان: ابوالفضل انوشه‌پور، مسعود تهرانی فرجاد، الهه ستوده، غلام‌عباس سرشور خراسانی، منصوره سیدصالحی، سیدمهدی سیف، حسن فلاح، رضا نباتی و مسعود وکیل
کارشناس گروه هماهنگی دوره‌ی بندی: طیبه حمزه بیگی
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
مدیر مورثی و چاپ: سید احمد حسینی
مدیر هنری: مجید ذاکری یونسی
طرح گرافیک و صفحه‌آرایی: محمد عباسی
تصویرگرن: نفیسه شهدادی، فریبا بندی، گلنار تروتیان، نیلوفر برومند، راحله برخوردار، عاطفه ملکی‌جو، گلبرگ کیانی، مهدیه صفایی‌نیا، امیر نساجی، علی‌خدایی و حسام‌الدین طباطبایی
طرح جلد: نیلوفر برومند
حروفچین: فاطمه باقری‌مهر
طرح خط ریانه‌ی: کامران انصاری
مصحح: حسین قاسم‌پور اقدم، علیرضا کاهه
مورآماده‌سازی خبر: زینت بهشتی شیرازی
مورثی ریانه‌ی: حمید ثابت کلاچاهی، پیمان حبیب‌پور
ناشر: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران: خیابان ایرانشهرشمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبسایت: www.chap.sch.ir
چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (WWW.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ دوم ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

ISBN 978-964-05-2025-3

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۰۲۵-۳

قرآن، سخن خداست.
با قرآن کریم، انس داشته باشید.

امام خمینی

فهرست

	سخنی با والدین و معلّمان گرامی	پیش گفتار
۲	الف کوچک / سکون	درس اول
۱۱	تشدید / اتصالات	درس دوم
۱۶	سوره‌ی حمد / ک	درس سوم
۲۱	سوره‌ی ناس / ءة، ة	درس چهارم
۲۶	سوره‌ی فلق / تنوین ها	درس پنجم
۳۴	.....	یاد آوری ۱
۳۶	سوره‌ی توحید / ه، و، ه ی	درس ششم
۴۱	سوره‌ی نصر / فتح مکّه / ء (همزه)	درس هفتم
۴۸	سوره‌ی کوثر / ئ / کودک خدا پرست	درس هشتم
۵۶	سوره‌ی عصر	درس نهم
۶۳	سوره‌ی فیل / اصحاب فیل / سوره‌ی ماعون	درس دهم
۷۱	.....	یاد آوری ۲
۷۲	سوره‌ی کافرون	درس یازدهم
۷۸	سوره‌ی انشراح	درس دوازدهم
۸۵	سوره‌ی تین / قهرمان بت شکن	درس سیزدهم
۹۳	سوره‌ی قدر / باغی میان آتش	درس چهاردهم
۱۰۲	.....	یاد آوری ۳
۱۰۷	قرآن در تابستان	درس آخر
	سوره‌های مسد / قریش / هَمَزَه	
	ضحی / زلزال / تکاثر / قارعه	
	بینه / شمس / لیل / بلد	

پیش‌گفتار سخنی با والدین و معلمان گرامی

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: خانه‌های خود را با خواندن نماز و قرآن کریم نورانی کنید.

کنز العمال، ج ۱۵، ص ۳۹۲

پدر و مادر گرامی

فرزند، هدیه و امانت الهی است که خداوند مسئولیت تربیت او را برعهده‌ی پدر و مادر نهاده است و شما والدین محترم، قسمتی از این حق و مسئولیت خویش را در اختیار اولیای مدرسه قرار داده‌اید. از آن‌جا که فراگیری و انس با قرآن کریم به ویژه در دوران کودکی نقش بسیار مهمی در تربیت کودک دارد، انتظار ما از شما اولیای گرامی آن است که با توجه به نکات زیر، ما را در این کار یاری کنید.

۱- کودک عزیز ما باید با تشویق‌ها و راهنمایی‌های لازم و به موقع، سادگی یادگیری قرآن را احساس کند. او باید احترام به قرآن و کوشش در راه آشنایی و آموختن آن را از ما بیاموزد.

۲- پدر و مادر بهترین الگو برای فرزندان هستند. اگر می‌خواهید او با قرآن کریم مأنوس شود، باید خودتان هر روز مقداری قرآن بخوانید، سعی کنید معنای آیات را درک کرده و در سخن خدا تدبیر و اندیشه نمایید.

۳- از او بخواهید آنچه از قرآن و مدرسه آموخته است، برای شما بازگو کرده و آموخته‌های خود را تمرین کند و تکالیف انس با قرآن در خانه را نیز انجام دهد.

۴- اگر کودک شما، هنگام خواندن کلمات و عبارات قرآنی کتاب، کلمه‌ای را اشتباه خواند، بلافاصله آن را تصحیح نکنید، بلکه به او فرصت دهید دوباره با دقت بیشتر بخواند؛ خواندن کلمات و عبارات حتی به صورت بخش بخش، او را به موفقیت اولیه می‌رساند و باید تشویق شود.

۵- حفظ همه‌ی سوره‌های کتاب الزامی نیست؛ ولی اگر کودک شما به حفظ سوره‌های کتاب یا پیام‌های قرآنی علاقه نشان می‌دهد، او را به انجام این کار تشویق کنید. این امر زمینه‌ی شرکت او را در مسابقات قرآن مدرسه نیز فراهم می‌کند.

۶- لوح فشرده‌ی کتاب گویای دروس پایه‌ی دوم ابتدایی یا نرم‌افزار آموزش قرآن این پایه را، برای فرزند خود تهیه کنید.

۷- اگر شما با روش‌های آموزشی قرآن آشنایی دارید، از کتاب درسی پیشی نگیرید و هیچ قاعده‌ای را علاوه بر آنچه در کتاب آمده است به او نیاموزید، به یاری خداوند، این آموزش در پایه‌های بعد با نظم خاصی پیش‌رفته و کامل خواهد شد.

به امید آن که فرزند شما در آینده انسانی مؤمن، بنده‌ی خالص خدا و خدمتگزار مردم گردد؛ و از باقیات صالحات برای

همه‌ی ما باشد.

ان شاء الله

همکار و آموزگار گرامی

با اهدای سلام و آرزوی توفیق و سلامتی برای شما همکار محترم، به منظور موفقیت هر چه بیشتر در آموزش قرآن، توجه شما را به برخی نکات مهم جلب می‌نمایم. برای اطلاع بیشتر، به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید.

اهمیت توجه به حیطة عاطفی

به منظور فراهم ساختن فضایی شاد و آرام‌بخش برای آموزش قرآن و جذابیت بیشتر آن، رعایت نکات زیر مورد تأکید است:

- ۱- بهره‌گیری از تشویق‌های کلامی و غیرکلامی
- ۲- پرهیز از سهل‌انگاری، سخت‌گیری‌های بی‌جا و نیز توجه داشتن به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان در فرایند یاددهی - یادگیری
- ۳- فعال کردن آموزش با مشارکت دادن دانش‌آموزان در فرایند یادگیری و بهره‌گیری از شیوه‌های خلاق و تفکربرانگیز مانند: فعالیت‌های گروهی، قصه‌گویی و ...

روش و مراحل آموزش قسمت‌های مختلف هر درس

هر درس با شادابی و ایجاد انگیزه، به شرح زیر تدریس، تمرین و ارزش‌یابی می‌شود.

الف - آموزش روخوانی لوحه

- ۱- نصب لوحه
- ۲- اشاره‌ی صحیح معلم به حروف و حرکات و خواندن دسته‌جمعی دانش‌آموزان به صورت بخش‌بخش
- ۳- آموزش قواعد روخوانی و نماد جدید خط قرآن
- ۴- تمرین خواندن دسته‌جمعی لوحه در حد نیاز
- ۵- پرسش فردی از روی لوحه

ب - آموزش قرائت سوره

- ۱- باز کردن کتاب
- ۲- بخش قرائت سوره از نوار و خط بردن دانش‌آموزان از روی کتاب، طی سه مرحله‌ی گوش کردن، زمزمه کردن و خواندن دسته‌جمعی همراه نوار
- ۳- پرسش انفرادی از دانش‌آموزان

ج - آموزش پیام قرآنی

- ۱- خواندن عبارت قرآنی پیام توسط چند دانش آموز همراه با ترجمه‌ی آن و توجه دادن ایشان به معنای برخی از کلمات
- ۲- گفت‌وگوی گروهی دانش‌آموزان درباره‌ی مفهوم پیام با استفاده از تصاویر
- ۳- ارائه نظر دانش‌آموزان درباره‌ی مصادیق پیام در زندگی

د - بیان داستان

- ۱- تعریف داستان به شیوه‌ی قصه‌گویی به کمک تصاویر
- ۲- خواندن یک بار از روی متن داستان توسط چند دانش‌آموز

دو تذکر مهم

- ۱- در پایان هر جلسه، انجام تکلیف «انس با قرآن در خانه» را به دانش‌آموزان متذکر شوید.
- ۲- در آغاز هر جلسه، از مطالب قبل و تکلیف «انس با قرآن در خانه» پرسش کنید.

نحوه‌ی اشاره‌ی صحیح به بخش‌های کلمات

اشاره‌ی صحیح و فنی به حروف و حرکات، از مهم‌ترین گام‌های اولیه در آموزش روخوانی قرآن است. نقش و اهمیت این امر در صحیح خواندن قرآن، هم‌چون یادگیری چهار عمل اصلی در درس ریاضی است. اگر این آموزش، صحیح و کامل انجام شود، مهم‌ترین سنگ بنای مهارت خواندن قرآن گذاشته شده است.

چگونگی اشاره‌ی صحیح به بخش‌های کلمات در ابتدای مجموعه‌ی لوحه‌های آموزشی و در کتاب راهنمای معلم، با شرح و تفصیل کامل آمده است. با مراجعه به این توضیحات، آنها را با دقت و حوصله‌ی کامل بخوانید و سپس این کار را بارها تکرار و تمرین کنید تا برای انجام آن در کلاس، مهارت و تسلط کامل داشته باشید.

در آموزش روخوانی، توجه به نکات زیر ضروری است:

- ۱- از خواندن کلمات و عبارات قرآنی بپرهیزید؛ بلکه هدایت کنید تا خود دانش‌آموزان آنها را روخوانی کنند.
- ۲- مناسب‌ترین شیوه برای خواندن کلمات، آن است که دانش‌آموز با دیدن هر بخش از کلمه، همان بخش را بلند بخواند؛ یعنی لازم نیست که دانش‌آموز ابتدا در ذهن خود، همه‌ی بخش‌های یک کلمه را مرور کند سپس تمام آن را یک‌جا بلند بخواند. این امر، موجب می‌شود دانش‌آموز کلمات را بدون اضطراب و آرام و شمرده بخواند. سرعت خواندن بخش‌ها با توجه به توانایی فردی دانش‌آموزان و انجام تمرین کافی، به تدریج افزایش می‌یابد تا به روان‌خوانی می‌رسد.
- ۳- لازم نیست دانش‌آموزان لوحه درس را در یک جلسه آن‌قدر تکرار کنند تا همه‌ی آنها بتوانند کلمات را به صورت روان بخوانند؛ بلکه تمرین و تکرار هر لوحه در یک جلسه به آمادگی دانش‌آموزان و شوق و رغبت آنها بستگی دارد. فرصت‌های بعدی، موجب افزایش مهارت آنها خواهد شد.

- ۴- دانش‌آموزان را تشویق کنید که هر روز در خانه، درس قرآن را از روی کتاب برای والدین خود بخوانند.

ارزش‌یابی توصیفی

ارزش‌یابی درس قرآن مانند سایر دروس پایه‌ی دوم، توصیفی است. برای آشنایی بیشتر به کتاب ارزش‌یابی کیفی – توصیفی (کد ۵۳/۵) مراجعه کنید. ضمناً این دستورالعمل در کتاب راهنمای معلم آموزش قرآن پایه‌ی دوم ابتدایی (کد ۵۷/۱) و کتاب مبانی و روش آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی (کد ۶۰۱۱) آمده است.

اهداف مورد انتظار

- انتظار می‌رود در پایان سال تحصیلی، هر دانش‌آموز توانایی‌های زیر را کسب کرده باشد:
- ۱- کلمات و عبارات قرآنی کتاب را شمرده و آرام یا حداقل به صورت بخش‌بخش بخواند.
  - ۲- سوره‌های کتاب را شبیه نوار یا حداقل به صورت معمولی بخواند.
  - ۳- عبارت پیام قرآنی و ترجمه‌ی آن را از روی کتاب بخواند و مفهوم پیام یا برخی از مصادیق آن را به زبان کودکانه بیان کند.
  - ۴- حداقل دو سوره از سوره‌های کتاب را از حفظ بخواند.

چند توصیه

- ۱- تشویق دانش‌آموزان به خواندن سوره‌ها شبیه نوار، حفظ پیام‌های قرآنی و برخی از سوره‌ها، در صورتی که بدون فشار و اجبار باشد، مناسب است.
  - ۲- در صورت امکان، نرم‌افزار آموزشی و کتاب گویا را تهیه کرده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید.
  - ۳- دانش‌آموزان را به فعالیت‌های جذاب خارج از کلاس تشویق کنید؛ مانند: خواندن آیات درس و گوش دادن به لوح فشرده (کتاب گویا) در خانه حتی‌الامکان هر روز به مدت چند دقیقه، انجام فعالیت‌های هنری و ذوقی درباره‌ی پیام‌های قرآنی، شرکت در مسابقات و حضور در جلسات و مراکز قرآنی مانند مدرسه قرآن، مساجد، استفاده از برنامه‌های مفید شبکه قرآن و رادیو قرآن و غیره. توجه داشته باشید که تمام این فعالیت‌ها باید با رغبت و علاقه، بدون اکراه و اجبار و به دور از رقابت‌های ناسالم و آسیب‌زا، انجام شود.
- امید است که خداوند همه‌ی کارهای شما را عبادت محسوب کند و دانش‌آموزان را برایتان از باقیات صالحات قرار دهد.

آموزگاران و کارشناسان محترم، والدین گرامی و دانش‌آموزان عزیز می‌توانند برای هرگونه اظهارنظر و ارائه‌ی پیشنهاد در اصلاح و تکمیل برنامه‌ی درسی و کتاب‌های آموزش قرآن با گروه قرآن به نشانی زیر مراجعه کنند. پیشاپیش از همکاری و تلاش همه‌ی عزیزان سپاس‌گزاریم

<http://quran.dept.talif.sch.ir>

وب‌گاه (وب‌سایت)

quran_dept@talif.sch.ir

پیام‌نگار (ایمیل)

راهنمای نمادهای کتاب درسی

دانش آموزان سوره یا عبارات قرآنی را با اشاره‌ی معلم از روی لوحه ابتدا دسته جمعی و سپس انفرادی، به صورت بخش بخش می‌خوانند.

موزش لوحه

دانش آموزان آیات درس را از نوار یا کتاب گویا گوش می‌کنند و با نشان دادن خط از روی کتاب خود، همراه با آن ابتدا به صورت دسته جمعی و سپس انفرادی می‌خوانند.

فرد خوانی

با انتخاب معلم، هر دانش آموز حدود یک سطر از آیات یا عبارات قرآنی را از روی کتاب خود می‌خواند.

جمع خوانی

دانش آموزان سوره‌ی مورد نظر را از حفظ، همه با هم، دسته جمعی می‌خوانند.

چند دانش آموز عبارت پیام قرآنی و معنای آن را می‌خوانند. آن گاه با استفاده از تصویر پیام، با دوستان هم گروه خود درباره‌ی آن تصویر، مفهوم و مصادیق آن در زندگی، گفت و گو کرده و سپس نظر خود را برای کلاس بیان می‌کنند.

معلم داستان را به شیوه‌ی قصه گویی برای دانش آموزان تعریف می‌کند و سپس متن داستان توسط چند دانش آموز خوانده می‌شود.

قصه‌ی آیه‌ها

در پایان هر جلسه تکالیف مربوط به آن جلسه، که باید در خانه انجام شود، بیان شده است.

انس با قرآن در خانه

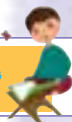

با کتاب گویا بخوان

در درس آخر (قرآن در تابستان) دانش آموز عزیز ابتدا سوره را شمرده و سپس با کتاب گویا گوش می‌کند و همراه آن می‌خواند.

شمرده بخوان

نام کلاس :

نام و نام خانوادگی :

نام معلم :

نام مدرسه :

نشانی مدرسه :

دانش آموزان عزیز

سعی کنیم همه ی کتاب های درسی خود، به ویژه کتاب آموزش قرآن را که حاوی آیه های نورانی قرآن کریم است، به خوبی نگهداری کرده و در پاکیزگی و احترام به آن بکوشیم.

همکاران عزیز و دانش آموزان گرامی

این کتاب به کمک لوحه ی آموزشی و نیز یک حلقه نوار آموزشی یا کتاب گویا که قبلاً در اختیار سازمان های آموزش و پرورش استان ها قرار گرفته است، تدریس می شود. استفاده از کتاب گویا در خارج از کلاس نیز توصیه می شود. دانش آموزان می توانند با همکاری آموزگار خود، آن را از نمایندگی انتشارات مدرسه در سراسر ایران تهیه کنند.

